

ALONSO DE BORJA EN LÉRIDA (1408-1423) DESPUÉS PAPA CALIXTO III

(Conclusión)

VII

1416. — *Sesión capitular de 4 de mayo de 1416, en la cual Alonso de Borja es nombrado Delegado del Cabildo de Lérida para asistir al Concilio de Constanza.*

Die IIII madii anno predicto fuerunt in Capitulo domni Johanes de Castellis, decanus, Franciscus de Alpicato, precentor, Berengarius Barutelli, Archidiaconus maior, per se et domno Berengario Gilabert, Johanes Senant, sacrista, Saluator de Aquis, vicarius, Narcisus de Sancto Dionisio, archidiaconus de Rippacurtia, Johanes de Alfagarino, Ugo de Hurries, Berengarius de Lasquarre, Martinus de Buxo et Johanes Verdeger et Alfonssus de Boria et concordarunt omnes in hoc voto super mittendo ad Constantiam, videlicet quod si alia Capitula vel maior pars mittunt ad Constantiam, Capitulum Ecclesie Ilerdensis debet mittere, super quibus habeatur primo informatio ab aliis ecclesiis et si mittunt eo casu dat vocem domno Alfonso de Boria ad dictum viagium ita tamen quod procuratorium causetur honeste, et istud est votum omnium, dempto domno Narciso et Mossen Buçot, qui tenent quod ubi expediat et actum existat et placet sibi quod mittatur domnus officialis, et domnus Officialis acceptavit dictum iter ab honorem Dei et Ecclesie.

Testes non sunt quia factum est in secreto Capituli.

(Ibid., fol. 77 v.º)

VIII

1416. — *Variante del acta anterior.*

«Sils altres Capitols hi trameten, vel maior pars, quel Capitol de Lleyda hi deu hametre, e que de aco se aia informatio, qua habita, e que eo casu hon les altres hi trametan, dat votum quoad personam domni Officialis ut vadat, dum tunc procuratorium causetur honeste.

Dominus Decanus, domnus Precentor, domnus Archidiaconus maior, pro se et pro domno Berengario Gilabert. Idem, domnus Archidiaconus de Rippacurtia, Johanes de Alfagarino, Urries, Squarre, mossen Box. Idem, ab mossen lo dega, Verdeger.

Domnus Officialis acceptat ob honorem Dei et Ecclesie.

Ubi sit actum et expediat, placet sibi quod vadat domnus officialis, micer saluador; buçot, idem.»

(Reg. Actas 1414-1416, fol. 84 v.º.)

IX

1416. — *Poderes conferidos por el Cabildo de Lérida a Alonso de Borja para asistir a la reunión celebradera en Barcelona por los Obispos de la Provincia Tarraconense.*

In Dei nomine amen, per hoc publicum instrumentum cunctis pateat enidenter. Quod anno a natiuitate Domini millessimo ccccºxviº, die videlicet xxviii mensis Julii eiusdem anni, in mei notarii et testium infrascriptorum ad hec vocatorum specialiter et rogatorum presencia, congregati in Claustro Sedis ilderdensis ad Capitulum tenendum multum honorabiles et discreti viri domni Johanes de Castellis, utriusque iuris doctor, vicarius in spiritualibus et temporalibus generalis reuerendi in Christo patris domni Dominici diuina providencia sancte Ecclesie ilderdensis Episcopi, ac decanus, FFranciscus de Alpicato, precentor, Johanes Senant, sacrista, Berengarius de la Squarre, Martinus de Buxo, Berengarius Gilaberti Johannes Verderger, in decretis licenciatus, canonici supradicte Ecclesie ilderdensis. Conuocati ad sonum campane et alias ad scitationem discreti Berengarii de Pénaffreyta portarii seu ianitoris eiusdem capituli ut moris est in Sede ilderdensi in similibus Capitulum conuocari, congregari et teneri, Capitulum tenentes facientes et representantes super infrascriptis, gratis et de certis scientiis suis eis melioribus via, modo, causa et forma quibus melius rectius et utilius de inre potuerunt et debuerunt, citra tamen aliorum sindicorum seu procuratorum per eos actenus constitutorum reuocationem fecerunt, constituerunt, crearunt et sollempniter ordinarunt suum verum, certum, legitimum et indubitatum syndicum, actorem, procuratorem, factorem et negociorum infrascriptorum gestorem ac mandatarium specialem et generalem ita quod specialitas generalitati non deroget neque contra et cum plenissima potestate in rem suam propriam, videlicet honorabilem et circumspectum virum dominum Alffonsum de Boria iuris utriusque doctorem, canonicum et officialem ecclesie sepedicte ilderdensis : absentem tanquam presentem, videlicet ad comparandum et interessendum pro dictis domnis constituentibus et nomine ipsorum ad dicte ecclesie ilderdensis in congregatione seu conuocatione Reuerendi in Christo patris domni Archiepiscopi et aliorum Reuerendorum dominorum prelatorum prouincie Tarraconensis facta seu fienda in Ciuitatem barchinonensem et ad tractandum et deliberandum ac in eo et hiis quod et que dicta congregatio seu maior pars ipsis voluerit, disposuerit seu etiam ordinauerit consensendum,

contradicendum, dissenciendum et obuiandum tam verbo quam scriptis de et super personis mittendis vel non mittendis, destinandis vel non destinandis ad consilium quod in Constantia celebratur, et de et super quibus dicte persone debeant vel non debeant mitti seu etiam destinari. Et ad faciendum, dandum, offerendum et presentandum super premissis et quolibet premissorum quascumque requisiciones, protestaciones et appellaciones obständias et contradicciones quibusvis personis cuiuscumque existant preheminiencie condicionis seu status, ach dictas apellaciones, si quas interponi contigerit, prosequendum et super eisdem apostollos petendum, habendum et recipiendum et de premissis, si ei videbitur, instrumenta fieri et confici petendum, obiciendum et recipiendum seu habendum, promittentes michi notario publico infrascripto presenti et stipulanti vice omnium et singulorum quorum interest aut interesse potuerit quomodolibet in futurum habere gratum, ratum et firmum quidquid per dictum eorum sindicum, actorem et procuratorem nomine dicte Ecclesie actum, dictum, gestumve fuerit in premissis et quolibet premissorum, ipsumque releuare et michi de facto releuant ab omni honore satisfaciendi sub ypotheca et obligacione bonorum Ecclesie supradicte presencium et futurorum. Actum est hoc Ilerdie die, mense et anno predictis, presentibus ibidem discretis Bernardo Çayffores, Antonio Gay et Berengario de Penaffreyta, presbiteris, dicte Sedis beneficiatis, ad hoc specialiter pro testibus vocatis, rogatis et electis.

(Archivo Catedral de Lérida, Reg. Bull. an. 1414, Arm. A, t. 44, fol. 63 v.º.)

X

1419. — *Acta del Concejo General de Lérida, por la cual consta que Alonso de Borja desempeñaba la Cátedra de Cánones de la hora de Prima en el Estudio General de la misma ciudad.*

«Al qual consell general fonch proposat per los honorables micer Simó Sunyer, Pere de les Ponces e En Muntserrat Pallerés, pahers, que saben la qüestió que es estada entre los honorables micer Johan Siurana, licenciati en decrets, duna part, e micer Pere Pelegrí, en la dita Facultat licenciati, de la altra, sobre la lectura de Canons a la hora de prima, la qual legie micer Alfonso de Borga, a quiscun dels quals sostenen, ço es, al dit micer Johan Siurana lo noble don Goncalbo Dixier, e al dit micer Pere Pelegrí lo noble mossen Melchior de Queralt e quiscuns de ells han fets ajustalles per les quals se ha cuidat seguir entre ells alguns inconuenients, emperó quiscun de ells han mesa la dita qüestió en poder de la ciutat, sots certa forma: ço es, que la ciutat ha anomenar deu iuristes e de aquells la dita Ciutat ne age elegir dos no sospitosos a la una part ni a l'altra, los quals hagen a dir en la dita qüestió es ver que no an poder de pro-

nunciar pau. E com se dupte que per alguna rahó lo fet no rompe, car siu fa retornaran los dits nobles a fer altres ajustalles, segons de aço ells han sentiment. E siu fant ells, vullen hauer consell com se hauran, per quels placie provehir ho.

Acorda lo dit consell general quels senyors de pahers treballen ab bona diligencia, que les parts donen e prorroguen mes temps als iuristes, que han a dir en la dita questio, que no an com sie molt breu, affi que la dita Ciutat no sie sobreuenguda dels dits aiusts, e que los dits dos iuristes hi puguén dir e pronunciar be e sauiaement, e no res menys los dits iuristes sien sollicitats per los dits pahers, que la sentencia per ells donadora se cuyt com abans puguén.»

(Archivo Municipal de Lérida, *Llibre de Concells*, 23 enero 1409, número 407, fol. 38.)

XI

1421. — *Carta del Concejo General de Lérida, fecha a 15 de diciembre de 1421, suplicando a la Reina D.ª María interceda para que el Rey, su marido, deje sin efecto el nombramiento de Canciller de la Universidad ilerdense, que aquél había hecho a favor de don Alonso de Borja, en contra del que ella había firmado para don Melchor de Queralt.*

Molt alta, etc. Senyora : segons som certs, vos vagant la cancelleria del studi de aquesta Ciutat per prouesió de mosén Hugo dorries, bisbe doscha, per vostra mercé prouehís del ofici de aquella al noble Mosén Melchior de Gueralt, Canonge de aquesta Seu, hom molt virtuós, estudiós, onest, iugnit de bones costums, e tal que per redretament, protecció e conseruació de aquell hauets prouehit mils al ofici que a la persona, segons creem, Senyora, siats be informada, com experiencia ho mostre molt euidetment, axi matex, Senyora, sapiats com lo molt alt Princep e Senyor lo senyor Rey, marit vostre molt car, ignorant la concessió per vos feta al dit noble Mosen Melchior del dit ofici, ha prouehit de aquell matex a micer Alfonso de Borga, doctor en quiscun dret; e jachsie sie hom notable, pero a gran diferenca de persona a persona, axi en potencia, virtuts, audacia, com, segons sets certa, Senyora, lo dit mosen Melchor produex e ha neximent de notable prosapia e linatge, decorat de lealtat, de fortaleza, e de actes belicosos, etc., en lo dit studi haga mester semblant persona, e sostingue lo dit studi e priuilletges de aquell, e lo dit studi sie dels notables yoyells e pus de la vostra senyoria, per ço suplicam humilment a aquella sie Vostra Mercé scriure e soplicar al dit senyor Rey, que sie Sa Mercé de prometre romanir lo dit Mosén Melchor en la possessió del dit ofici, en la qual es lonch temps ha, e será cosa, Senyora, de la qual seruirets nostre Senyor Deu, forti-

ficarets vostra concessió, la qual será del dit estudi reparació, e a nosaltres que farets singular gracia e merceó nostre Senyor.

A la molt alta e molt excellent e poderosa senyora la senyora Reyna de Aragó.

(Archivo Municipal de Lérida, *Lletres de la Ciutat*, núm. 844, fol. 38 v.o.)

XII

1421. — *Carta del Concejo General dirigida al Rey D. Alfonso IV sobre el mismo asunto de la anterior.*

Molt alt e molt excelent Princep e vitorós Senyor:

Senyor, a la vostra molt alta e molt excelent Senyoria ab tenor de la present notificam, que, algun temps ha pasat, la molt alta e molt excellent e poderosa Senyoria la Senyora Reyna, muler molt cara vostra, vagén lo ofici de la cancellaria del Studi de aquesta vostra Ciutat per provissió de mosen Ugo de Ories al bisbat de Oscha, provehí del dit ofici al noble mosén Melchior de Queralt, canonge de la Seu de la dita Ciutat, en virtut de la qual prouisió, Senyor, per lonch temps abans que fos sabut en aquestes partides, ni aguda noticia alguna de la concessió e prouisió per la vostra Senyoria fetes a micer Alfonso de Borga, doctor en quiscun dret, lo dit mossen Melchior era stat admés per lo Rector del dit estudi e universitat de aquell e rebuda possessió del dit ofici o dignitat per lo dit mossén Melchior, e es seguit, molt alt Senyor, en après que axí al dit Rector com a nosaltres es stada presentada una prouisió de la vostra alta clemencia ab la qual huiets prouehit del dit ofici al dit micer Alfonso; on, Senyor, com en lo dit ofici penge la propietat, redretement e lum del dit Studi, atés que es cap e principal membre al qual se pertany la troació e prouisió a tots los graus de sciencia per tal ofici sie acostumat en dies pasats eser regit per homens gnerosos, personalment a aquell desseruissen, e de les quals lo dit Studi en son cars pogués obtenir e hauer defensió, auxili e acesplacle (sic) de manguença, axí com ha hagut dels pasats e hatés e considerat, Senyor, quel dit noble mosén Melchior es dotat de gran saulesa, molt onest e fulcit de moltés bones costums e de virtuts, diriue e produex de notabla e generosa prosapia, e tots los seus tots temps feelment, leyal e ab gran feruencia e ardor per gracia de Deu han treballat e retut son deute en servir la corona daragó, no duptans exposar lurs persones a qualsevol excidís e perills segons de açó ha mostrat experiencia clara e euident, e per la residencia e regiment del dit ofici lo qual personalment entén a regir continuament son Studi sespere grantment lo dit Studi eser prosperat de notables priuilegues e libertats, e per aquests sguarts e molts daltres la prouisió feta al dit noble mosén Melchior nos par esser molt pus útil, si a la vostra Senyoria será placent, que la de micer Alfonso de Borga,

del qual nos spere fer en lo dit Studi residencia, per ço, Senyor, axí humilment com podem, ni sabem, suplicam vostra alta clemencia e Senyoria que per conseruació e perpetual stació de aquest vostre Studi, qui es lo pus insigne yoyell de la vostra Senyoria, sie Vostra Mercé de permetre que lo dit noble mosén Melchior romangue en sa presidencia e ofici, certificáns vos, Senyor, que prouehirets mills al dit ofici que a la persona, conseruarets lo dit studi, e nosaltres queus ho reduptarem a singular gracia e mercé, e tingaus, Senyor, la Santa Trinitat en sa guarda, la qual nostre Senyor Deus vulle conseruar de bo en millor, ab exaltament de la vostra alta corona reyal, e us don victoria de vostres enemichs. Scrita en la dita Ciutat de Leyda a xv de deembre any M.CCCC. vint e hu. — Senyor : Los vostres humils vasals e sotsmesos, qui, ab beusaments de mans e de peus, se recomanen en vostra gracia e mercé. — Pahérs e Promens de la vostra Ciutat de Lleyda.

Al molt alt e molt excelent Princep e vigurós Senyor lo Senyor Rey.

(Archivo Municipal de Lérida, *Lletres de la Ciutat*, núm. 844, fols. 40 v.º i 41.)

XIII

1423. — *Carta del Concejo General de Lérida, dirigida a la Reina D.ª María, interesándole el nombramiento de Vice-Canciller del Estudio ilerdense a favor del Canónigo D. Salvador Daigues.*

Molt alta e molt excellent e poderosa Senyora:

A la vostra molt alta, excelent Senyoria ab tenor de la present significam que lo offici de la vicecancelliria del Studi de aquesta Ciutat vage a presnt per prouisió de micer Alfonso de Borga, doctor en quiscún dret del bisbat de Vich, o per dimisió de la canongia de aquesta ciutat per ell feta, e com ací, Senyora, molt excellent, hage un notable canonge e doctor en decrets, lo qual es home donat de moltes virtuts e molt abill e suficient a regir lo dit offici e molt magor, home de bona fama e loable vida apellat micer Saluador Daygues, del qual, Senyora, será mills prouehit al offici que no a la persona, e lo dit studi e aquesta ciutat ne serán molt insignits; per ço, Senyora, molt humilment vos suplicam que sie vostra mercé de provehir de la dita vicecancelliria al dit micer Saluador Daigues, certificants vos, Senyora, que prouehirets al be e utilitat de aquesta ciutat e Studi, com lo dit offici sie pern e cap de aquest Studi, del qual es necessari que sia proueit home literat e virtuós, axí com es aquest, de la qual cosa, Senyora, vos reputarem a singular gracia e mercé, e sobre lo dit fet, Senyora, a vostra senyoria excellent Senyoria en Nicolau Gralla ciutadà de aquesta ciutat al qual vos placie donar fe e crehenca a tot ço quant per part de nosaltres vos serán dit e explicat, axí com si nosaltres personalment vos ho dehiem, com lo dit Nicolau sie plenament informat de nostra intenció. E

tingueus, Senyora, la Sancta Trinitat en sa guarda e protecció, e us prósper de bo en millor, ab exaltament de la vostra excellent corona reial. Scrita en Leyda a xxv de Julioll, Any MCCCC xxiii. — los pahers.

dirigita a la senyora Reyna.

(Archivo Municipal de Lérida, *Lletres de la Ciutat*, núm. 844, fol. 145 v.º.)

XIV

1423. — *Carta del Concejo General de Lérida, dirigida al Rey D. Alfonso IV, sobre el mismo asunto de la anterior.*

Molt alt e molt excellent e victoriós Senyor:

A la vostra molt alta e excellent Senyoria ab tenor de la present significam, que lo offici de la vicecancellaria del studi de aquesta Ciutat vague a present per promoció de Micer Alfonso de Borga, doctor en quiscún dret, del bisbat de Vich, o per dimissió de la canongia de aquesta Ciutat per ell feta. E com aci, Senyor molt excellent, hage un notable Canonge e doctor en decrets lo qual es home dotat de moltes virtuts e molt abill e sufficient a regir lo dit offici e molt magor, home de bona fama e loable vida, apellat micer Saluador Daygues, del qual, Senyor, per nostres letres del offici de la dita vicecancellaria havem ja daltres vegades vostra senyoria suplicat, porque, Senyor molt excellent, continuant nostres supplicacions, vos suplicam axí humilment com podem ni sabem, que sie vostre mercé de prouehi de la dita vicecancellaria al dit micer Saluador Daigues, certificant vos, Senyor, que la molt alta e excellent la senyora Reyna a suplicació nostra e de aquesta Ciutat, en vostra absència, ia temps ha que ha comanat lo regiment del dit offici al dit micer Saluador, lo qual regeix aquell molt virtuosament e sia mills prouehit al offici que no a la persona, e prouehiréts axí mateix, Senyor, al be e utilitat de aquesta Ciutat e Studi, com lo dit offici sie cap de aquest studi, del qual es necessari que sie prouehit home litterat e virtuós, axí com es aquest, de la qual cosa, Senyor, vos reputarem a singular gracia e mercé, e tengeus, Senyor molt excellent, la Sancta Diuinitat en sa guarda e protecció, es d no victoria contra vostres enemichs, prosperant vos de bo en mellor, ab exaltament de la vostra excellent corona reyal. Scrita en Leyda lo primer dia de dembre Any Mill. cccc.xxiii. — Senyor: Los vostres humils vassalls e sotsmeists, qui, ab vesament de mans e de peus, se recomanen en vostra gracia e mercé. — Pahérs e Prohomens de la vostra Ciutat de Leyda.

Al molt alt e molt excellent e victoriós Senyor, lo Senyor Rey.

(Archivo Municipal de Lérida, *Lletres de la Ciutat*, núm. 844, fol. 239 v.º.)

XV

1418. — *Memorial de les coses que micer Alfonso de Boria, e mossén Francesch Martorell consellers del Senyor Rey deuen tenir e explicar al Reuerendíssim Pare en Christ lo senyor Cardenal de Pisa, Legat de nostre Sant Pare, de part del Senyor Rey, per vigor de la letra de creença que sen porten.*

Primerament li dirán com lo dit Senyor, abans que ell partis de Constança e encara abans que deçà se sabés la publicació de sa legació, scriuí a nostre Sant Pare que per algunes coses molt urgents, les quals per certa persona li entenien notificar, e de les quals lo Legat, ques dehia que Sa Santetat entenía enuiar, de la part deçà era mesters esser informat, lo supplicaua que la partida del dit legat detingués fins que la dita persona la qual tantost parti, es asseber. En Leonart dez Sos fos ab Sa Santetat, e par que abans que lo dit Sant Pare reebés la letra, lo dit legat fonch partit, e bengut a noticia del dit senyor, lo dit senyor li scriuí pregant-lo que per los dits sguarts se volgués detenir en Aninyó fins que de les dites coses hagués cobrada resposta de nostre Sant Pare; e par que lo correu encontra ab la dita letra lo dit legat ja en Muntpellier. E jatsia axí com dit es, que les dites coses fossen e sien molt ardues e tocants molt séuir del dit Sant Pare e honor del dit Legat, segons per les instruccions se pot mostrár, que daltres fets priuats alsćuns no parlen, considerat que lo dit Legat es tant prop dels limits de la senyoria del dit Senyor, lo dit Senyor es molt content e alegre que lo dit Legat entre e vinga a Çaragoça a ell, hon, Deu volent, será prestament. E de part de dit Senyor lo pregam afectuosament que per alsćunes coses que toquen seruir de nostre Sant Pare e honor sua fins que hayam parlat enséms de la legació no us, sino en ses cerimonies, preheminencies e honors. Paulus secretarius.

Item après los dits micer Alfonso e mossén Francesch sen vindrán e acompanyarán lo dit Legat fins que sia ab lo dit Senyor, faentli fer per les Ciutats e viles on passarán, per vigor de les letres de creença que sen porten, tota aquella diner e aculliment, e guardar aquella reuerencia ques pertayni es acostumar a altres legats que sien venguts e intrats en nostra senyoria. — Rex Alfonsus.

(Archivo de la Corona de Aragón, Reg. 2410, fol. 217 v.º.)

XVI

1418. — *Lletra de creença para la comisió anterior.*

Lo Rey. — Venerable Pare en Christ e amats nostres, axí per acompanyar lo Legat com esserli feta reverencia ques pertany, tremeiem los amats e feells consellers nostres micer Alfonso de Boria

e en Francesch Mertorell, canonge de la Seu de Valencia, informats plenament sobre les dites coses de nostra intenció, per queus pregam que sobre aquelles donets als demunt dits ambaxadors nostres en tot ço queus dirán de nostra part fe e creença, axí com si nos personalment vos ho dehiem. Dad en Valencia sots nostre segell secret a Nou dies d'abril del any Mil cccc xviii. — Rex Alfonsus.

Als venerables Pare en Christ e amats nostres los Bisbe e Capítol de Barchinona.

Iguals lletres se feren als Bisbes y Capítols de Elma, Gerona, Lleyda y arquebisbe de Tarragona. En aragonés s'escrigueren als Bisbes y Capítols de Taraçona, Osca y Arquebisbe (Arceuispe) de Çaragoça.

(Archivo de la Corona de Aragón, Reg. 2410, fol. 218 v.º.)

XVII

1418. — *Lletra de creença al Cardenal Legado sobre la misma comisió.*

Reuerendo in Christo Patri domno A. tituli sancti Eusebii diuina providentia sacrosante Romane Ecclesie Presbitero Cardinali Pisano, Domini nostri Pape Legato amico nobis carissimo. Alfonsus eadem gratia Rex Aragonie, Sicilie, etc. Salutem et honoris augmentum. Quia dilecto consiliario nostro Alfonso de Boria, utriusque iuris doctori, nonnulla que summe cordi habemus commissimus p. v. oretenus referenda. V. P. affectuose precamur quatenus eidem Alfonsi relationibus tamquam nostris placeat super his fidem credulam adhibere. Datum Valencie sub nostro sigillo secreto die viii aprilis, Anno a natiuitate Domini M.ºcccc.ºxviii.º — Rex Alfonsus.

(Ibid., fol. 209 v.º.)

XVIII

1418. — *Memorial de les coses que micer Alfonso de Boria, conseller del Senyor Rey, deu explicar al Reuerent Pare en Christ lo senyor Cardenal de Pisa, Legat de nostre Sant Pare, de part del dit senyor Rey, per vigor de la letra de creença que sen porta.*

Primerament li dirá com lo Senyor Rey hauent esguard als serueys e merits de mossén Francesch Martorell, Canonge de la Seu de Valencia, son conseller e promouedor dels negocis de la sua Cort, lo qual en lo offici de Collector ses portat be, feelinent e profitosa, suplica lo sant Pare, axí per lo rotol, com per diuerses ques prouehís de la Collectoria general dins sos Regnes e terres, e après tornant de la part della Mossén Matia dez Puig, enuía de creença, explicá al dit Senyor Rey de part del dit Sant Pare com havia lo dit mossen Francesc prouehit a suplicació del dit Senyor de la dita

collectoria, de que lo dit Senyor Rey feu fer ses letres al dit Sant Pare gracies; après ha sabut per letres de micer Jordi Dornos, procurador seu en Cort Romana, com lo dit Sant Pare ne hauia prouehit un Bisbe y taliá, lo qual, segons se diu, es en companyia del dit senyor Cardenal, la qual cosa al dit Senyor es fort greu, mes per sa honor que per altre. E per la dita rahó replica ses supplicacions al Sant Pare, jatsia Sa Santedat hauia generalment reuocats tots benifets e officis de que hauia prouehit dins sa Senyoria. E com lo dit Senyor Rey axí per sa honor com per remuneració dels treballs de dit mossén Francesch, lo qual segons ha comprovat es estat e es molt útil administrador de les pencies de la Cambra apostolical, haia a cor que la dita collectoria general obtinga lo dit mossén Francesch e no nengun altre; dirá e pregará lo dit micer Alfonso al dit Cardenal molt seretament per paraules afectuoses de part del dit Senyor que li placia axí per seruey de nostre Sant Pare, com per honor del dit Senyor Rey, donar loch e manera que axí com ell es aquell qui per aquesta ralió molt treballa ab lo Sant Pare, lo dit mossén Francesch e no altre haya la collectoria, o quel do licencia que axí com a collector general vie e do manera a procurar diners per la Cambra.

Item si lo dit Senyor Cardenal axí facilment nos inclinás a les pregaries del dit Senyor Rey, es content que los dits bens e coses haya a carrech e puga solament cullir e fer ses voluntats lo dit bisbe y taliá. E que lo dit Cardenal don axí mateix loch que sia collector general lo dit mossén Francesch Martorell. — Rex Alfonsus.

(Ibid., fol. 209 v.º.)

XIX

1420. — *Carta del Rey D. Alfonso IV a D. Nicolás Conill mandándole deje de perturbar a D. Alonso de Borja en la posesión de su canonicato en la Seo de Barcelona.*

Lo Rey. — Molt som marauellats, e no sens causa, com contra intenció e voluntat nostra hauets presumit e atemptat e presumits e atemptats ehcara de present moure questións e plets contra lamat conseller e vicecanciller nostre Alfonso de Boria, doctór en cascún dret e canonge de la Seu de Barchinona, sobre la dita canongia, maiorment sabent que aquell es stat prouehit a suplicació nostra e de nostra cara muller la Reyna per lo Legat del Papa, hauent special comissió de prouehir de la dita canongia e de beneficis de aquells qui aturen en Paníscola, eus preteneu hauer obtingut sentència contra lo dit micer Alfonso. E com nostra intenció e voluntat totalment sia quel dit Alfonso obtinga la dita canongia, manam Nos tant stretament com podem de certa sciencia que de continent desistats del dit plet e daquianant no presumats inquietar, ne enquietets lo dit Alfonso de Boria sobre la dita canongia, en altra manera uos notificam queus haum per ingrát e maliuol en nostres

Regnes e terres e us castigarem en tal manera que a uos será castich, e a altres exemple; de les quals coses hauem donat carrech an Pere Maestre, capellá nostre, queus faça requesta e us manam de nostra part que de continent renunciets a la dita instancia, com ab gran consell haian axi deliberat. Certificant uos que si de continent no desistiú e renunciáu a la dita instancia, procehiriem a maior penes contra uos e bens vestres. Dada en lo siti de la terra e Castell de Santa Maria de Calui sots nostre segell secret a XXX dies de Setembre del any de la Natiuitat de nostre Senyor mil quatrecents vint.

Al feel nostre micer Nicholau Conill.

(Ibid., Reg. 2570, fol. 56 v.º.)

XX

Bula del Papa Martín V concediendo a Alonso de Borja dispensa de residencia de los canonicatos de Lérida y Barcelona y de la Parroquial de S. Nicolás de Valencia.

Martinus Episcopus seruus seruorum Dei. Dilecto filio Alfonso de Boria canonico barchinonensi utriusque iuris doctor, salutem et apostolicam benedictionem. Literarum scientia, vite ac morum honestas aliaque laudabilia probitatis et virtutum merita, super quibus apud nos fidedigno comendaris testimonio, nos inducunt ut illa tibi fauorabiliter concedamus, que tuis comoditatibus fore conspiciamus opportuna; tuis itaque supplicationibus inclinati, tibi, qui, ut asseris, carissimi in Christo filii nostri Alfonsi Aragonum Regis illustris consiliarius existis, auctoritate presencium indulgemus, ut usque ad quinquennium a datis presencium computandum obsequis eiusdem Regis, aut literarum studio in loco ubi illud vigeat general e insistendo, uel in Romana Curia residendo ilerdensis et barchinonensis canonicatum et prebendarum ac parrochialis sancti Nicholay valentinensis ecclesiarum quorum fructus, redditus et prouentus necnon cotidiane distribuciones, que illas pro tempore obtinenti et in dictis ecclesiis diuinis interessenti cedere possent, adiunctis Trecentarum et sexaginta librarum barchinonensium secundum comunem extimacionem ualorem annum non excedunt, necnon aliarum benefefficiorum ecclesiasticorum que nunc in quibusuis ecclesiis siue locis obtines... Datum Florencie v. idus septembris pontificatus nostri anno secundo.

(Archivo Catedral de Lérida, *Registrum Bullarum ab anno, 1420 ad 1422*, fol. 53 v.º.)

XXI

1421. — *D. Alfonso IV pide al Papa Martín V la promoción de Alonso de Borja.*

Sanctissime Pater. Pluries S. V. scripsisse recolimus manu nostra et alias (vel aliter) super promotione dilecti consiliarii et

vicecancellarii nostri Alfonsi de Boria, utriusque iuris doctori, cuiusque promocionem eandem ob merita commendanda dicti Alfonsi quamplurimum perobtemus, super intencione nostra informauimus dilectum nostrum Angelum de Ficino cui nostre contemplacione e. s. dignetur fidem credulam adhibere, hoc enim, beatissime pater, nobis cedet ad uotum et s. e. propterea ad uberes gratiarum actiones libentius asurgemus. Almam personam vestram conseruet Altissimus feliciter et longeuē. Datum in obsidione Bonifacii sub nostro sigillo secreto viii^o die Januarii anno a natiuitate Domini M.CCCCXXI. — Rex Alfonsus.

(Archivo de la Corona de Aragón, Reg. 2569, fol. 207 v.º.)

XXII

Bula de Martín V confirmando a Bartolomé Rovira el canonicato que Alonso de Borja posela en la Seo de Lérida.

Bulle Bartholome Rouire fuerunt admissae xv iulii anno M^oCCCCXXIII^o.

Martinus episcopus seruus seruorum Dei. Dilecto filio Bartholomeo Rouira, canonico ilerdensi, bacallario in decretis, salutem et apostolicam benedictionem. Literarum sciencia, uite ac morum honestas aliaque laudabilia probitatis et uirtutum merita, super quibus apud nos fidedigno comendaris testimonio, nos inducunt ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Dudum siquidem omnes canonicatus et prebendas, ceteraque beneficia ecclesiastica tunc apud Sedem apostolicam uacancia et in antea uacatura collacioni et disposicioni nostre reseruantes, decreuimus ex tunc irritum et inane si secus super hiis a quoquam quauis auctoritate scienter uel ignoranter contigerit acceptari. Cum itaque postmodum canonicatus et prebenda ecclesie ilerdensis per liberam resignacionem dilecti filii Alfonsi de Boria, olim ipsius ecclesie canonici, de illis quos tunc obtinebat, per dilectum filium magistrum Georgium de Ornos, notarium nostrum et eiusdem Alfonsi procuratorem, ad hoc ab eo specialiter constitutum, in manibus nostris sponte factam et per Nos missam, apud Sedem ipsam uacauerint et uacent ad presens, nullusque de illis preter Nos hac uice disponere potuerit siue possit, reseruacione et decreto obsistentibus supradictis. Nos uolentes tibi premissorum meritorum tuorum intuitu gratiam facere specialem canonicatum et prebendam predictos, quorum fructus, redditus et prouentum centum librarum iaccensium secundum comunem extimacionem ualorem annuum, ut asseris, non excedunt... Datum Rome apud sanctum Petrum viii idus iunii, pontificatus nostri anno quarto.

(Archivo Catedral de Lérida, Reg. Bull., 1403-1418 et ultra Arm. 1, núm. 42, fol. 53 v.º. En los demás folios está todo el proceso.)

XXIII

1458. — *Bula del Papa Calixto III, confirmatoria de otra de Nicolás V, asignando una canongía y una prebenda al Maestro en Teología que tuviera por carga predicar en la Seo de Lérida; una porción para el Notario del Cabildo; y dos porciones y dos beneficios para los infantillos cuando cambiaren la voz. En esta Bula recuerda el Pontífice haber sido canónigo de Lérida en su juventud.*

Calistus Episcopus servus servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Quamvis ad universas orbis ecclesias iuxta pastoralis officii debitum apostolice dirigamus considerationis intuitum, tamen specialius ad ecclesiam Ilerdensem in qua dudum in adolescencia constituti Canonicatum et prebendam recolimus habuisse, ut illius status iugiter floreat nostros persepe diffundimus cogitatus, ut ne dum illi per predecessores nostros concessa privilegia per nostras concessionem nullatenus minuantur; sed etiam per declarationis et adiectionis nostre suffragia a quibusvis vexationibus et litibus releventur. Dudum siquidem felicitis recordationis Nicolao pape v. predecessori nostro per dilectum filium nostrum Antonium tituli sancti Crisogoni presbiterum Cardinalem, qui ecclesie Ilerdensi predictae etiam tunc ex concessione apostolica presidebat prout presidet, exposito quod in eadem ecclesia unus Magister in Theologia pro habendis ad populum sermonibus et aliis actibus similibus faciendis et unus scribe seu Notarius, qui acta Capituli ipsius ecclesie pro tempore occurrentia conscriberet, necessarii plurimum existebant, quodque in ea septem pueri Cantores teneri consueverant. Et quia neque pro Magistro, neque pro Notario predictis portiones aliquae assignate erant et Cantores ipsi dum perfecte fiebant etatis ex portionibus sibi assignatis sustentari nequeuntes se interdum ab eadem ecclesia absentabant, carente dicta ecclesia eisdem, ac etiam Magistro et Notario supradicto, illa in divinis non modica substinebat detrimenta. Et quod si Canonicatus et prebenda Magistro ac uno Notario necnon due portiones et duo beneficia in ipsa ecclesia etiam primo simul vel successive vacatura ad collationem Episcopi et dilectorum filiorum Capituli dicte ecclesie pertinentia Cantoribus predictis per Cardinalem vel pro tempore existentem Episcopum Ilerdensem necnon Capitulum antedictos ad eorum nutum perpetuo conferentur et assignarentur divinus cultus in eadem ecclesia continuus susciperet incrementum et gesta Capituli huiusmodi posset commodum annotari, prefatus Nicolaus predecessor tunc per suas litteras perpetua et irrefragabili constitutione statuit et ordinavit, quod ex tunc in antea Canonicatus et prebenda Magistro et uno Notario, necnon due portiones et duo beneficia, huiusmodi in ipsa ecclesia simul vel successive etiam primo vacaturi et primo vacatura, Cantoribus prefatis qui prefate etatis existerent ad nutum ipsorum

Cardinalis seu Episcopi et Capituli conferri possent et deberent, prout in Constitutione et litteris prefatis plenius continetur.

.....
Datum Roine apud Sanctorum Petrum anno Incarnationis dominice millessimo quadringentesimo quinquagesimo octavo, pridie Kalendis Maii, pontificatus nostri anno quarto. Constantinus — M. Ferrarii — Jo. de Tartarinie.

Archivo Catedral de Lérida, Arm. F., Caj. S. n.º 6344 de nuestras papeletas de inventario. Pergamino 430 x 540 mm. Lleva bula plúmbea pendiente.

JUAN B. ALTISENT, Phro.

ELS REYS MAGOS

I

ELS EVANGELIS. LA LLEGENDA DELS MAGOS.

«Donchs, quan hagué nascut Jesús a Betlhèm de Judà — diu l'Evangeli, segons Sant Matheu — en temps d'Herodes rey, heus aquí uns Magos que vingueren d'Orient a Jerusalem.

»Dient : — ¿Hont es el rey dels juheus que ha nascut? Perquè hem vist la seva estrella al Orient y venim a adorar-lo.

»Y el rey Herodes, al sentirho, va torbarse, y tota la ciutat ab ell.

»Y convocant tots els prínceps, els sacerdots y 'ls escribes del poble, els hi preguntava ahont havia de néixer el Christ.

»Y ells li digueren : — A Betlhèm de Judà, perquè axí està escrit pel Profeta.¹

»Y tu, Betlhèm, terra de Judà, tu no ets la menor entre les principals de Judà — perquè de tu sortirà el capdill que governarà 'l meu poble d'Israel.²

»Llavors Herodes, cridant en secret als Magos, s'in-

1. Miqueas.

2. Se'ns dubte l'evangelista ho cità de memoria, ja que, en realitat, Miqueas diu : « — Y tu, Betlhèm Ephrata, petita ets entre els millors de Judà; de tu 'n sortirà el que sia dominador d'Israel. » (Cap. v, vers. 2.)